

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D.

Šekelska akcija

Egzekutiva svjetske cionističke organizacije upravila je apel na sve cionističke organizacije glede provedenja šekelske akcije i naredila radi intenziviranja sabirnog rada šekelski tjedan od 16. do 23. marta o. g. Ona traži ne samo od svih zemaljskih organizacija, od vodstva svih federacija i frakcija, već od svakog pojedinca, da se u ovoj kampanji stavi na raspolaganju i da uloži sve sile, kako bi uspjeh ove akcije bio što bolji.

Apel polazi ovaj put sa stajališta dužnosti svih organizovanih cionista, da se ima prekinuti s dosadašnjom praksom, koja je rezultat šekelske akcije činila zavisnim o pukom slučaju. Danas ne smije više broj naših organizovanih pristaša, koji manifestiraju svoju pripadnost cionističkoj organizaciji davanjem šekela, zavisiti o dobroj volji one nekolicine, koji su vazda spremni na rad. **Svaki ima da saradjuje u ovoj akciji i da nadje novih pristaša.** Jer pokret mora da se širi, da svijet doista vidi u brojkama izraženu želju židovskoga naroda za ostvarenjem narodne domaje u Palestini. Kraj toga valja imati na umu, da je rezultat šekelske akcije odlučan po sastav svjetskog cionističkog kongresa, a prema tome i zastupstva Židova Jugoslavije u tome kongresu.

U našem se novinstvu mnogo piše o odnošaju između Egzekutive i zemaljskih saveza, oštro se kritikuje rad vodstva svjetske cionističke organizacije. Često izbija nezadovoljstvo s postignutim rezultatom. Istina, mnogo toga može se spočitavati Egzekutivi, ali još više i prije svega morali bismo s kritikom početi kod sebe samih. Treba imati vazda na umu, da kongres stavlja Egzekutivi velik zadatak; od nje iščekuje sav narod, u prvome redu cioniste, izvršenje svih zadataka, a da još uvijek nema drugih vrela prihoda Egzekutivi osim redovitog šekela i zlatnog šekela. Nezadovoljni smo radom Egzekutive, a ipak je prisiljavamo našim nehajem i tjesnogradnosti u davanju sredstava, da neprestano smanjuje svoj budžet i da obavlja redukciju činovništva. Kao da ne shvaćamo, da za izvršenje golemog tog rada, koji svojim vezama zahvaća cijeli svijet, treba i odgovarajući upravni aparat i obezbjedjenje upravnih troškova.

Obnovni rad u Erec Jisraelu napreduje i mi moramo da stvaramo neprestano nove institucije i nove urede, koji imaju da vrše zasebne zadatke, što ih iziskuju nove prilike. Istina, naše nastojanje, naročito Egzekutive, ide za tim, da na saradnju pritegne i one krugove židovstva, koji su

do sad stajali po strani. I baš zadnje vijesti, što smo ih primili iz Amerike o radu dra. Weizmanna daju nam nadu, da će se u tom pravcu postići uspjeh. Danas je već prilično sigurno, da će svi oni Židovi, koji još imaju interesa za židovska pitanja stupiti u vezu s cionističkom organizacijom i s njome zajedno raditi na obnovnom djelu. I kakogod mi iz svega srca srdačno pozdravljamo saradnju svih tih odličnih židovskih muževa — ta od prvoga časa našega rada vazda smo izjavili, da samo cijeli židovski narod može da sretno izvrši ovo golemo djelo, kome nema primjera u svjetskoj istoriji, a o čijem opsegu i zamašitosti još mnogi od nas nisu na čistu — ipak treba da imademo na umu, da kraj sve te dragocjene saradnje čekaju cionističku organizaciju prevažni zadaci koje samo ona može da riješi.

Cionistička je organizacija ne samo najveća židovska organizacija, već je ona po svojoj izgradjenoj ideologiji jedini temelj, koji zajamčuje dovršenje djela izgradnje Erec Jisraela. Njezina moralna snaga daje vodstvu jak oslon za rad u najkritičnijim časovima. I upravo ta okolnost nam dužnost, da tu našu organizaciju ne samo uzdržavamo, već da je i dalje izgradjujemo. Ali za opstanak i izgradnju potrebna su sredstva, koja stavljamo na raspolaganje vodstvu, da uzmogne izvršiti sve zadatke, koje mu stavljamo u dužnost. Hoćemo li da u kongresima i godišnjim konferencijama vodstvo može da donese pozitivne rezultate, tad mu za to moramo dati i mogućnost i obezbijediti opstanak organizacije.

Na nama je svima da izvršimo prvu svoju dužnost prema našoj organizaciji. Uvjereni smo, da će se pozivu Egzekutive odazvati sve naše organizacije i da će rad za šekelsku akciju u ovoj godini sigurno biti dobro pripravljen, tako da će nadmašiti uspjeh prošlogodišnje.

Hebrejska realka u Hajfi

Upravo je deset godina, što je u danima borbe oko nastavnog jezika na tehnicu u Hajfi osnovana hebrejska realka u Hajfi. Osnovana je, da pripravi učenike, koji bi svoj studij na tehnicu dovršili. Važan bijaše događaj za realku, kad se koncem rata mogla smjestiti u vlastite zgrade kraj tehnike, koje su baš u to vrijeme prešle u vlasništvo cionističke organizacije. Otvaranje tehnike, koje se upravo na početku drugog desetgodišta realke zbiva, pruža realci priliku, da svoju zadaću potpuno izvrši. Može raditi u uvjerenju, da će njeni pitomci moći dovršiti svoju izobrazbu na tehnicu.

Škola obuhvaća 6 razreda, koji se navodevu na 4 razreda osnovne škole. O sedmom razredu govorit ćemo napose. Škola pruža svojim pitomcima onoliko izobrazbu, koliko je pružaju i realke u ostalim zemljama. Ova opća izobrazba usko je vezana s nastavom o povijesti i kulturi našeg naroda, a sve zajedno bazira na živoj uporabi hebrejskog jezika, koji je opće dobro jevrejskog školstva u Palestini.

Značaj realke određen je njenom pripremnom zadaćom za tehniku. Zbog toga se kraj nacionalnih predmeta (hebrejski jezik i književnost, biblija i jevrejska povijest), te engleskog i arapskog jezika kao i prirodoslovnih i matematskih predmeta napose goji sistematska manualna izobrazba. Zajedno s prostoručnim i geometrijskim crtanjem obuhvaća manualna nauka 12 sati obuke na tjedan. Škola posjeduje tri dobro uređene radionice i to za knjigoveštvo, stolariju i metalne radove. Ove se radionice povoljno razvijaju. Rad u radionicama u najužoj je vezi s obukom u crtanju, napose se posvećuje pažnja tome, da učenici razne radove ne uče samo mehanički, već da ih sami projektiraju, proračunaju i izvedu.

Manualni rad u nastavi ne ističe se samo zbog priprave za tehniku, već se novoj generaciji time hoće dati nova konstelacija radu, a osim toga zastupa se time zamašna pedagoška tendencija t. zv. radne škole. Rad je postao osnovom mnogih predmeta. U prirodoslovnoj obuci ne uče djecu samo, kako će koju biljku u vrtu prepoznati, već kako je treba obradivati i gojiti. U višim razredima upoznavaju učenici mikroskop i prave samostalne fiziološke radove. Za istom tendencijom ide i obuka u matematici i fizici. Ide se ukratko za tim, da se nastavni materijal ne pruža samo u onoj suhoparnoj formi, već da se učenici priviknu na samostalna opažanja, eksperimente i konstrukcije.

Odgoj je karakteristika ove škole za rad najvažnije njeno uzgojno sredstvo. Zadaće jedne škole u Palestini ne leže samo u nastavi. Zadaća je ove škole, da djeluje na samog čovjeka, da odgoji radnog i lojalnog građanina jevrejske Palestine. Ovu uzgojnu zadaću ne može škola tako lagano da izvrši. Vrijeme, što ga dijete u školi proboravi, prekratko je te jedva dosta je za sam nastavni materijal, a pogotovo nemoguće, da nastavnik odgojno djeluje. Već pred nekoliko godina predložila je stoga gđa. prof. Šapira, da se osnuje internat, u kojem bi se djeca uz direktan nadzor učitelja mogla mnogo povoljnije odgajati i razvijati, nego što je to moguće u ono malo školskih satova. Time bi se izašlo ususret i želji onih roditelja

lja, koji sami ne mogu da borave u Palestini a željeli bi, da im djeca budu u palestinskom duhu odgojena. Internat je danas zbilja. U njem se nalazi dvadesetak djece, a sudeći po mnogim znakovima, misao ova naišla je i u Galutu na simpatije. Internat poprima nove, konkretnije forme. Za nekoliko mjeseci bit će kraj tehnike, realke i radionica dovršena i zgrada internata, u kojem će se do daljnjeg moći smjestiti 50 djece. Pripravama za gradnju upravlja odbor, koji se sastoji od gg. dr. Magnes, New-York, Hoofien i dr. Zlocisti, Tel Aviv, dr. Auerbach i Poosner, Haifa. Time je učinjen velik korak do ostvarenja uzgojne tendencije škole.

Na početku svog drugog desetljeća, upotpunit će se škola u još jednom pogledu. Da se onim učenicima, koji ne misle poći na tehniku, dade mogućnost, kako da dovrše svoje nauke, pripravlja se i sedmi razred. Cilj mu je ispit, što ga za upis na londonsku univerzu priredjuje Government of Palestine. Razumljivo je samo po sebi, da djevojčice, koje svoje nauke završe na toj školi, ne polaze na tehniku. Tako je nastao problem, kako da se prema principima škole i djevojčicama dade izobrazba, kakova je specijalno potrebna djevojačkom odgoju. Da se ova zadaća ispuni, nastoji se, da se djevojčice upute u radove u kući, kuhinji i vrtu. Školska kuhinja, u kojoj se dnevno kuha jelo za 100 učitelja i učenika, te rad u internatu daje djevojčicama prilike, da praktično prouče kućanstvo. Tako je došlo i do ideje, da se realci priključi i ženska škola, gdje bi djevojčice na teoretskoj osnovi u dvogodišnjem tečaju naučile sve radove u kući, kao kuhanje, šivanje i pranje, u vrtu, odgoj peradi, te medicinsku pomoć, njeđu djece i rad u dječjim vrtovima. Ovakova škola mnogo bi pridonijela, da se u palestinskih djevo'aka ublaži tendencija za iseljivanjem i da se tako stvori ona generacija žena, koja je u Palestini tako potrebna.

Vjerna svojoj misli, odgaja sad škola u svojim radionicama zanatlije, koji se većinom sastoje od njenih bivših učenika. Napose je važan korak, koji je u vidu pripreme za tehniku i odgoj tehničkog pomlatka učinjen. To su radnički kurzevi, u kojima se stručno podučava po 25 stolara, gradjevinara i bravara. Na taj način došla je škola s tehnikom u usku vezu, što će se po svoj prilici i u vanjstini pokazati, jer će škola biti podređena Board of Governorsu u Londonu, kojemu predsjedja Sir Alfred Mond, a zadaća je boardu skrb za tehniku.

Tako se jevrejska realka u Haifi postepeno razvija. Otvorenjem tehnike, proširenjem i gradnjom internata, osnutkom 7. razreda i intenziviranjem rada oko odgoja djevojaka karakteriziran je program za budućnost. Škola misli, da će ovu zadaću moći riješiti, tim više, što joj je učiteljski zbor tako sastavljen, da se može očekivati uspješan i sistematski odgojni rad. Broj učenika povećao se i ove godine za 30, dok se inače u cijeloj Palestini zapazila nazadak tog broja u višim školama.

Van'ske su prilike škole ponajbolje, što ih se može zamisliti. Škola je smještena na obronku Karmela, iznad Haife. Morski vjetrovi stvaraju zdravu klimu, tako da ni usred ljeta vrućina nije prevelika. Posebna se pažnja posvećuje fizičkom razvitku djece. Goje se sve grane športa,

a osim toga kupaju se djeca dnevno u moru te prave mnogobrojne izlete u nutrašnjost zemlje. Utisci o ljepoti zemlje, što ih djeca na ovim izletima dobe, ostaju im nezaboravni kroz cijeli život.

Školarina iznaša L 1-2, već prema razredu. Cijena internatu iznaša L 7.—, uključiv rublje i ostalo, liječničke pomoći u lagljim slučajevima i manje potrepštine.

Zemljište

Piše Moše Smilanski.

Tereti nas prokletstvo grada. Zakržljali su najnaravniji osjećaji i otupio naš nagon za samoodržanje. Mi smo narod gradskih stanovnika, narod koji je otrgnut od zemljišta.

Već je 46 godina, odkad smo po prvi put opet stali nogom na zemlju otaca, i do danas još se nije ukorijenilo u našim srcima pravi osjećaj za tu zemlju. Do danas još nismo naučili da shvatimo, ne, više no to, da osjećamo, da je zemljište najvažnije.

Prije dvije godine ustali su mudri i razboriti ljudi, da svom logikom dokažu, da je zemljište u Emek Jisraelu »preskupo«.

»Preskupo«...

Narod, koji se vraća u svoju domovinu, narod, koji sebi opet gradi domovinu — a pri tome hoće da vodi računa o tome »preskupo« ili ne, gdje se radi o najbitnijemu: izbjavljenju zemljišta: Prava logika gradskog stanovnika, logika mjere i težine!

Sigurno i bez sumnje prema tome »računu« bilo bi probitačnije da se kupilo zemljište kraj Tel-Aviva, no ono u Emeku. Jer mjesta u okolici grada obećavaju »sigurni dobitak«, kao što Emek »gubitak«. Ali tko sebi danas može zamišljati iššuv bez Emeka? Bez novih gospodarskih uporišta u Emeku? Ja ne. Falila bi glavna stvar. Cijonizam nakon Balfourove deklaracije bez Emeka za mene bi bio prazna formula. I danas još imade radničkih vodja, koji su nezadovoljni, jer nisu znali, da Keren Kajemet Lejisrael nema dosta zemljišta i da im se to »tajilo«.

Vi gradski ljudi, protiv koga se bunite? Ta zar je zemljište tanka igla, koju se može skrivati, da je niko ne primjeti? Zašto niste sami znali, koliko je vlasništvo Keren Kajemeta? Zar Vam nije svaka kupnjanova zemljišta bila gđan, koji se duboko zareže u srce, da ga se ne može zaboraviti! I ne prouzrokuje li Vam svako propuštanje kupnje zemljišta žalost, koja Vam je dnevno pred očima, kao stup sramote za naš narod, koji Vas buni u Vašem miru i podsjeća Vas Vaše sramote. Zašto niste znali, da Keren Kajemet Lejisrael nema više slobodna zemljišta?

Koliko li je židovskog novca u zadnjim godinama potrošeno bez svrhe, bez koristi, bez uspjeha. A s tim novcem mogla se donekle ublažiti oskudica zemljišta. Ili zar ste mislili, da je novčarka našega naroda neizmerno duboka i široka i da njezin sadržaj dostaje za sve pa i za zemljište! Zašto niste već prije shvatili, da se za naš rad prije svega treba zemljišta, a istom onda sve »drugo«.

Gdje da sakrijemo našu sramotu? Dvostruku sramotu. Nemamo više u našem posjedu slobodnog zemljišta, i zemljišne parcele, koje se sad mogu kupiti, su brojne i velike. A prije svega je jedna činjeni-

ca, na koju ni jedan čas ne smijemo zaboraviti, koja treba da stalno okuplja naše misli i da u našoj nutrašnjosti gori poput plamena: odkad smo započeli kolonizacijoni rad u Erec Jisraelu, nikad nam se još nisu pružale tako bogate mogućnosti, tako povoljne prilike za kupnju zemljišta, kao sad. Nema predjela u zemlji, gdje se ne bi moglo kupiti zemljišta, nema židovske kolonije, čija se površina ne bi mogla podvostručiti i potrostručiti. I sve te mogućnosti propuštamo, sve te prilike ne iskorišćujemo.

»To smo mi već predskazivali... Ne smijemo se prenagli... Pasti će cijene zemljišta... Kasnije moći će se lakše kupovati...« Tako čujem govoriti naše praktičare i mudrace. Ali izbjavljenje palestinskog zemljišta nije nikakav »posao«, nije nikakova spekulacija. Izbjavljenje palestinskog zemljišta je stvaralački čin, istovjetan s izgradnjom domovine.

Kod jednog posla ili spekulacije može se kadkada čekati na »dobru priliku«, ali kad se radi o domovini, ne smijemo se oslanjati na čuda. Valja svakog dana ispuniti svoju dužnost i sve uraditi, što toga dana svršiti možemo. Jer što danas ne izvršimo, ne će ni sutra biti uradjeno. A sutra valja uraditi ono, što se ne može odgadati na prekosutra. Ako nam je danas dosta lako da nabavimo palestinskog zemljišta, tad je to posljedica naročitih uvjeta. Nije ovdje mjesto da o njima govorimo. Uvjeti su slučajni i kao što su neočekivano došli, mogu i nestati. A mi ćemo opet stajati kraj skrhanih kola i sanjariti o lijepoj domaji...

Ako u ovim teškim časovima pomislim na to, da bi nam ta lijepa prilika mogla iščeznuti, tad me groza hvata. Zar nije dosta, da već dulje od 2 godine od kupnje Emeka, nismo kupovali novog zemljišta, ništa što bi nas utješilo i što bi odgovaralo veličini vremena. A kao što mi se čini nisu do sad ni isplaćeni dugovi za prijašnje kupnje.

Gdje da sakrijemo našu sramotu?

Keren Hajesod

Za što su u mjesecu decembru utrošeni novci Keren Hajesoda? Iz opširnog izvještaja palestinske cijonističke egzekutive o uporabi K. H. novca u decembru 1923. donášamo slijedeće podatke:

Od K. H. unišlo je LE 19,612; osim toga primila je Hadasa od K. H. LE 2,383. Umjesto predviđenih 26.000 stavljeno nam je na raspolaganje samo oko LE 22.000. U radu se to nažalost i previše osjećalo. Gospodarski rad nije zbog toga dođuše mnogo štetovao, jer je raznim zajmovima uspjelo pokriti gospodarske izdatke na početku nove godine. No zato su zaostaci u berivima učitelja i činovnika ponovno narasli. Gospodarski izdaci iznašali su u decembru LE 18,798, ukupno dakle u mjesecima oktobar—decembar LE 65,289. Od toga se LE 31.664 platilo u gotovom, a LE 33.625 u obveznicama.

U decembru nastanile se obje grupe »Cerifun« i »Markenhof« u Tel Adasu i Rub el Naszi, gdje su već obradili i zasijali veći dio svog tla. U Beer Tovi naseleće se se novih 11 ukrajinskih obitelji, koje su dosad boravile u Tel Avivu medju nezaposlenicima. Ako će biti uporabivi za onu koloniju, bit će prvi, koji će se ondje stalno nastaniti. I u Gederu započele su

neke obitelji da rade na tlu, što pripada KKI.

Nakon prve kiše, koja je ove godine kasno došla, u svim se kolonijama počelo sijati. Uslijed ovog zakašnjenja moglo se za zimsku sjetvu izorati više zemljišta, nego što se to predvidjelo. S tog razloga povisio je gospodarski departman svoj budžet za kupnju sjemenja. Unutar prošlih 3 mjeseca izdano je za sjeme i krmu za farme oko LE 15.000. Uslijed prekasne kiše vrlo se povećao broj parcova. Ova se nevolja kemijskim otrovima i posebnim napravama energično pobija. Pokusne stanice dale su farmerima potrebite instrukcije, tako da žetva zbog toga ne će stradati. — Od početka kišne periode nastavilo se i s pošumljivanjem. Da se pošumljivanje unapredi, obavijestilo se koloniste, da se iz gajilišta stabala mogu dobiti biljke uz niske cijene i otplatu. Mnogi kolonisti okoristili su se time. Osim šuma, koje se nasadjuju u farmama cionističke organizacije, bit će ih mnogo i u ostalim kolonijama.

U decembru doveženo je iz Sirije mnogo krava i teretnih životinja. Kupnja bila je vrlo povoljna, tako da je uspjelo znatno povisiti broj radnih životinja.

Hvala ugovoru i jevrejskim kooperativnim radničkim zadrugama napreduju radovi kod podizanja gradnja, koje su predviđene u ovogodišnjem programu na najveće zadovolstvo. Staje u Nahalalu dogotovljene su, isto i barake u Givi i Bet Alfi te staje, što pripadaju djevojačkoj grupi u Šehunat Borohov. S gradnjama u Kfar Jeheskijelu se nastavlja. Dostora će se započeti s gradnjom kuća Jemenita u Rišonle Cijonu. Sa državnog skladišta kupljeno je 100 jeftinih baraka. Ove će kućice za sada morati riješiti stanbeno pitanje u novim kolonijama.

Za farmere u Galileji i Emeku bio je važan problem, kako će za ranog jutra otpremiti mlijeko i mliječni proizvodi na haifsko tržište. Na prijedlog gospodarskog departmana izmijenila je oblast željeznički promet između Semahe i Haife, tako da se može očekivati povoljno rješenje ovog vitalnog pitanja.

U decembru došlo je u zemlju 420 useljenika, od tih 383 novih i to 173 muškaraca, 113 žena te 97 djece. Od ovih useljenika malo ih je došlo u useljeničke logore. Izdaci na račun useljeničkog departmana iznašaju LE 2811, dakle u mjesecima oktobar—decembar ukupno LE 7.800. Cvamo su pribrojani i LE 809, što su useljenicima podijeljeni kao zajmovi.

Za javne radove izdano je u decembru LE 2.624, a u oktobru—decembru ukupno LE 11.247. Na radnom tržištu položaj se nije poboljšao. Koncem decembra bilo je u Jafi i Tel Avivu 1302 nezaposlenih, u Jerusolimu 103, u Haifi 113, ukupno dakle 1.588.

Odio za trgovinu i industriju podijelio je malim industrijama zajmove u visini od 300 funti. Izdaci za tehniku iznašali su LE 497. Troškovi dva u velikih useljeničkih domova u Tel Avivu zadnjom otplatom od LE 381 potpuno su podmireni.

Dalje je isplaćeno Hadasi LE 3.324, pokusnoj stanici LE 103, mizrahiju 1380, za nepredviđeno LE 40, a za administrativne troškove LE 1.308.

Londonski glavni biro izdao je u decembru L 1025 za iznajmljenje palestinskog paviliona na britskoj državnoj izlož-

bi. Palestinska egzekutiva učinila je već sve potrebne mjere, sakupila sav materijal, koji bi se imao izložiti.

Dohoci Keren Hazesoda od njegovog osnutka do 31. decembra 1923.:

1. Sjedinjene Države 738.829. 5. 6.
 2. Kanada 64.859. 18. 7.
 3. Južna Afrika 40.640. 1. 2.
 4. Poljska 32.391. 8. 10.
 5. Čehoslovačka 27.559. 8. 1.
 6. Engleska 27.445. 5. 1.
 7. Prinosi pojedinaca 27.410. 10. 9.
 8. Argentina 25.760. 3. 11.
 9. Holandija 24.364. 13. 7.
 10. Litavska 12.503. 15. 6.
 12. Rumunjska 12.401. 13. 6.
 13. Besarabija 11.085. 14. 5.
 14. Bugarska 6.652. 11. 9.
 15. Brazilijska 5.649. 6. 8.
 16. Belgija 5.452. 11. 6.
 17. Francuska Pariški biro 4.664. 10. 4. Strassbuški biro 4.601. 7. 5.
 18. Austrija 4.580. 16. 1.
 19. Jugoslavija 4.580. 16. 1.
 20. Ist. Galicija 3.696. —. 9.
 21. Čile 3.369. 10. 1.
 22. Mezopotamija 3.352. 15. 10.
 23. Filandija 3.164. 17. 10.
 24. Letlandija 3.077. 17. —.
 25. Estonska 2.389. 3. 4.
 26. Tunis 2.370. 9. 1.
 27. Bukovina 2.353. 1. 6.
 28. Grčka 2.271. 4. 5.
 29. Danska 2.073. 16. 9.
 30. Italija 1.871. 13. 10.
 31. Maroko 1.830. 12. 1.
 32. Danzig 1.647. 11. 6.
 33. Švicarska 1.584. 8. 4.
 34. Švedska 1.347. 3. 5.
 35. Norveška 1.337. 10. 9.
 36. Palestina 1.118. —. —.
 37. Aden 800. —. —.
 38. Sibirija 743. 4. 9.
 39. Turska 600. 1. 11.
 40. Portugal 540. —. —.
 41. Transalvanija 389. —. 3.
 42. Španija 353. 5. 7.
 43. Indija 297. 16. 6.
 44. Alžir 297. 16. 6.
 45. Kina 297. 9. —.
 46. Gibraltar 270.15. —.
 47. Urugvaj 261. 12. 6.
 48. Luxemburg 201. 6. 2.
 49. Meksiko 83. 5. 2.
 50. Ist. Indija 50. —. —.
 51. Ostale zemlje 98. 6. 11.
- Svega 1,135.169. 15. 2.
- a) Troškovi 16.000. —. —.
- b) Internacionalna cionist. ženska organizacija, fond dragulja 2,552. 19. 4.
- c) Keren Hageulah-fond, Palestina 4.366. —. 4.
- Ukupno 1,158.088. 14. 10.

Ziko.

Keren Hajesod u Staroj Rumuniji. Od oktobra provadja u Staroj Rumuniji K. H. kampanju, delegat direktorija dr. Wilenski. Nakon odulih priprava propagandne naravi započelo se u novembru samim sabiranjem. Dr. Wilenskom uspjelo je, da od vlasti uhodi dozvolu za sabiranje i da sve jevrejske stranke St. Rumunije sjedini na platformi Keren Hajesoda. Da potpomognu dra. Wilenskoj, odaslao je londonski direktorij još i gg. dra. Reifera iz Černovica i Feiwela iz Berlina u Staru Rumuniju. U središnjom K. H. odboru u Bukareštu saradjuju još i gg. Atlasmann, Jahmisak (Chisinov), Benno Clarcus, Krämer (Jassy) i rabin Rebelsky (Uncheni). S ovim saradnicima pohodio je dr. Wilen-

sky slijedeća mjesta te je u njima u gotovom sabrao slijedeće prinose:

Bukarešt leja 4.500.000, Focsani 650 hiljada, Sarat 100.000, Bacau 350.000, Tecusi 200.000, Piatra-Neamt 700.000, Podul-Turculni 41.000, Ivesti 34.000, Stefanest 150.000, Ripicen 65.000, Buhusi 270.000, Podul-Iloaia 88.000, Targul Frunos 103.000, Harlau 90.000, Lespesi 20.000, Falticeni 230.000, Pascani 105.000, Moinești 165.000, T. Ocure 80.000, Adjud 31.000, Odolesti 44.000, Konstaura 500.000. Ukupno je dakle sabrano oko 10.000 funti.

Iz mnogih većih gradova sa znatnim jevrejskim pučanstvom nema još vijesti. Rad će se nastaviti sredinom februara. Računa se, da će i Jassy, Golac, Brala, Craiova, Plvesti itd. dati barem 10.000 funti.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Pro Palestina konferencija u New-Yorku. U nedjelju, 17. veljače, održana je u New-Yorku, u hotelu Astor, skupština, što su je sazvali Louis Marshall, Grus Adler i sudac Horace Stern, da vijeća o učestvovanju američkih Židova u Jewish Agency i o osnutku Investment Company, koja bi imala unaprediti trgovinu i industriju u Palestini. Kod konferencije učestvovalo je 150 prominentnih američkih Židova. Za predsjednika konferencije izabran je Louis Marshall. Prof. dr. Weizmann referirao je o položaju u Palestini. Upravio je na vodje američkog židovstva molbu, da ne uskrate svoju saradnju kod gospodarskih i političkih pitanja palestinske obnove. Zajednička saradnja ne samo da je potrebna, već je i moguća, a izričito želi naglasiti, da se ne traže ikakove koncesije u nazorima niti s cionističke, a niti s necionističke strane.

Ovo Weizmannovo stajalište za vrijeme diskusije toplo su pozdravili i energično se za njega zauzeli gg. Marshall, Stern, Lehmann i mnogi drugi. Marshall se priključio prijedlozima Weizmannovim te je izjavio, da je nadošlo vrijeme, gdje i američko židovstvo mora učestvovati kod obnove Palestine.

U diskusiji većina govornika pristala je uz ideju učestvovanja u Jewish Agency osnutka Investment Company. Da se ustanove podrobniji modaliteti izabrana su dva odbora. Prvi će se pozabavati s Investment Company. Očekuje se, da će joj se priključiti sve one organizacije, koje rade za istu svrhu, tako da će Investment Co. postati glavni financijski organ trgovine i industrije u Palestini. Drugi odbor pozabavit će se pitanjem učestvovanja američkih Židova u Jewish Agency.

Dostora imali bi se članovi ove konferencije ponovno sastati, da prime izvještaje ovih dvaju odbora.

Uvozna carina na strojeve bit će u Palestini ukinuta. Kako saznajemo, zaključio je Advisory Council palestinske vlade, da se ukine uvozna carina od 12 po sto za strojeve, koji su za obnovu zemlje potrebni. Zakon će High Commissioner potvrditi, a nakon toga će biti objelodanjen.

Velika manifestacija za radnu Palestinu. Dne 18. februara održana je u Berlinu po odboru »Za radni Erec Israela« velika skupština kao početak velike akcije za institucije palestinskog radništva. kao prvi govorio je socijalistički zastupnik dr. Eduard Bernstein, koji je medju ostalim rekao: »U vremenu »isušenje duha«.

nedostataka ideala palestinsko je radništvo nošeno velikim idealizmom u nadčovječnom naprezanju stvorilo mnogo lijepa.

Ono će još sigurno i mnogo velikog stvoriti. Govornik nije cionista, ali ipak pozivlje sve da djelotvorno podupiru palestinsko radništvo, a i on sam pripravan je da mu pomogne. Berl Locker (Poale Cijon) prikazuje heroičku borbu radništva u Palestini, koje je pored svih oskudijevanja i najtežem radu izdržalo, te je sretno, da može ostvariti ideju rada. U Palestini udarilo je radništvo svoj žig cijelom javnom životu. Narodni zastupnik gr. Oskar Kohn veli, da polaže najveće nade na nove puteve rada, kojima je započelo palestinsko radništvo. Podsjeća na riječi Macdonalda, koje je upravio na židovsko radništvo prigodom svoga boravka u Palestini:

»Nužno je, da engleski radnik znade, da svaki onaj, koji traži riješenje pitanja nadnica, mora doći u Palestinu, da svaki, koji hoće, da razumije, kako se nacionalizuje zemljište, mora da vidi vaše zadrugе; da svaki koga interesuje pokret zajednice, mora potražiti cestu Tiberias-Emek«. Konačno je govorio i dr. Arlosorov, (Hitahdut): »Radna Palestina« postala je danas s pravom krilaticom u cionističkom pokretu. Iskra »haluciuta« rasplamtala se u svetu vatru u osobi duševnog vodje palestinskog radništva A. D. Gordona. Govornik pozivlje omladinu, da stupa u redove radništva Palestine, koje je svojom etskom snagom i ustrajnošću pod najtežim uvjetima dovela do cvata kolonizaciju Palestine, tako da i protivnici moraju priznati pobjedu.

Pjesnik H. N. Bjalik, upravio je na skupštinu ovo pismo: »Draga braćo! Vrlo žalim da mi nije moguće pribivati današnjoj Vašoj važnoj skupštini, ali dopustite mi, da vam barem pismeno kažem dio onoga, što osjeća moje srce za vas — za vas, koji radite na preporodu našega naroda i na izgradnji njegove domovine. Što više i što dublje posmatram rad naših halucim, kojima je cilj izgradnja naše domovine, to jasnije mi biva, da — ako uopće ima u našoj sredini pokret, koji nosi biljeg istine i svetosti — pokret, koji je u najvišem smislu riječi etičan, tad je to rad naše omladine, naših halucim u Erec Jisraelu. Da njih nema, naša bi sramota bila očigledna, stajali bi pred Bogom i ljudima kao nesposobni i morali bi se sakriti od te goleme sramote. Ima medju nama doduše mnogo junaka riječi, koji propovijedaju nešto velikoga i traže veliko od drugih za popravak svijeta radom i najtežom oskudicom. Ali naši halucim u Erec Jisraelu i samo oni ostvaruju ove riječi radom njihovih ruku u svijesti, da oni prije svega sami moraju da pročiste i uzvise svoje duše. Oni su bili jedini, koji su našli snagu da podju trnovitim putem »potpunog povratka«, put koji će jedino da nas vodi izbavljenju i preporodu. Dug i težak je taj put ali on je jedini kojim možemo ići, jer bez njega je uzaludan svaki pokušaj regeneracije, svako je nastojanje samo fantom. Nek Vas Bog blagoslovi vas sve, koji ste na svoja ledja primili najteži teret. Da ste sretni, koji ste od istorije izabrani, da započinjete sa djelom. Nastavite u ustrajnosti i ne očekujte nagrade. Nagrada je u vama: izbavljajte svoje duše.

Klanjam se pred vama i ljubim prah vaših ranjenih nogu«.

Poljski cioniste za dra. Weizmanna. Kako I. T. A. javlja, objelodanilo je 45 članova stranačkog vijeća izjavu, u kojoj kažu, da se većina stranačkog vijeća ne slaže s politikom centralnog odbora cionističke organizacije u Poljskoj u stvari Weizmannovog rada u Americi. Konstatira se nadalje da je Weizmannov rad u Americi u punom skladu s intencijama i zaključcima XIII. cionističkog kongresa.

Židovski liječnici kopenhagena za medicinski fakultet u Jerusolimu. Delegat direktorija Keren Hajesoda g. dr. Helfmann, koji je u stvari K. H. pohodio Skandinaviju, govorio je u Kopenhagenu u jednoj skupštini židovskih liječnika o sanitarnom i medicinskom radu u Palestini. Tom prilikom je predložio, da se i jevrejski liječnici Danske, poput svojih drugova u Americi u korist medicinskog fakulteta u Jerusolimu organizuju. Izabran je odbor, kojem je na čelu sveučilišni profesor Fridericia, bivši dekan medicinskog fakulteta u Kopenhagenu. Odbor je osim toga preuzeo dužnost, da organizuje Keren Hajesod odbore danskih Židova.

Vatikan traži otežćanje useljivanja u Palestinu. Kako krakovski »Nowy Dziennik« javlja, primio je papinski nuncij u Varšavi, poput nuncija sviju ostalih država, tajni cirkular, kojeg je sam papa potpisao. U cirkularu sadržan je nalog, da se svim silama poradi, kako da se useljivanje u Palestini otežća, a po mogućnosti i onemogući. Nuncijaturama stavljeno je u dužnost, da kod pojedinih vlada u tom smjeru porade.

Profesor Head o Palestini. Nedavno boravio je u Palestini na poziv cionističke organizacije prof. Head iz Kalifornije, uvažen stručnjak na području gospodarske kolonizacije, da prouči palestinske kolonizatorne metode, i da o njima izreče svoje stručnjačko mišljenje. Nakon svog povratka u Kaliforniju dao je profesor Head zastupniku jednih kalifornijskih novina slijedeću obavijest o svojim dojmovima glede cionističkog kolonizatornog rada:

»Iz Jave otputovao sam na poziv cionista direktno u Palestinu, gdje sam proboravio ponajljepši mjesec svojeg putovanja. Kraj historičkog interesa bila je Palestina za me i pored glavne svrhe mog putovanja, naime da ispitam mogućnosti njene agrikulturne obnove, vrlo interesantan studij. Palestina ulazi sada u nov stadij razvitka, koji će cijelome svijetu biti od koristi. Arapske gospodarske metode silno su zaostale, a zemlja sama je još od rimskih vremena zanemarena. Pod engleskim mandatom započelo je živo naseljivanje. Zemlja stavlja kolonistima mnoge probleme, napose probleme drenaže, povodnje i pošumljivanja. U mnogim krajevima Palestine, drveće je sasvim iskrcano. Zbog toga su mnoge doline u ljetno vrijeme nesnosljivo vruće, a plodna zemlja svagdje isprana. Ispranu zemlju ne može se više nadomjestiti, no sve brežuljke zasadilo se vrstom australskog drveća, koje brzo raste, modernim metodama išušene su močvare, koje su nastale zbog nedovoljne drenaže. Razvijaju se projekti o opsežnoj povodnji, grade se hidroelektrične centrale, kako da se iskoriste ogromne vodene snage. I na mnogim drugim područjima napreduje rad uz pomoć najmodernijih metoda.

Iz Palestine.

Reorganizacija departmana za imigraciju i rad. Prije kratkog vremena primio je državni sekretar prijedlog glede organizacije departmana palestinske vlade za imigraciju i rad. U Chief Secretary Departmentu uredit će se specijalni imigracioni ured, kojemu će departman biti podređen.

Industrija u Palestini. Gospodarsko i industrijalno odjeljenje cionističke egzekutive u Jerusolimu sastavlja spisak svih industrijalnih poduzeća u Palestini. I ako u samim cionističkim krugovima vlada mišljenje, da u Palestini postoji samo malen broj industrijalnih poduzeća, dokazuje ovaj spisak, da su kratkovremena nastojanja, kako da se u Palestini stvori jevrejska industrija, povoljno uspjela. Listina iskazuje 170 poduzeća, koja predstavljaju vrijednost od LE 5966.548. U pogonu imaju 84 motora s 1379 HP., a uposljuju 2331 radnika. Slijedeće su industrijske grane zastupane:

Industrija živežnih namirnica 77 poduzeća.
 Gradjevni materijal 21 poduzeća.
 Kontekcije 16 poduzeća.
 Metal 20 poduzeća.
 Tiskare 28 poduzeća.
 Obradba drva 2 poduzeća.
 Kožna industrija 12 poduzeća.
 Kemička industrija 34 poduzeća.
 Industrija papira 8 poduzeća.
 Industrija čepova 6 poduzeća.
 Industrija šešira 2 poduzeća.
 Praone 8 poduzeća.
 Umjetni obrt 4 poduzeća.
 Industrija kefa 4 poduzeća.
 Industrija duhana 1 poduzeće.
 Industrija elektr. baterija 2 poduzeća.
 Industrija kuhinjskog sudja 2 poduzeća.
 Industrija kelja 1 poduzeće.
 Industrija mlinskih kamena 1 poduzeće.
 Filmovi i dopisnice 1 poduzeće.
 Putnički artikli 4 poduzeća.
 Gradnja koliju 1 poduzeće.
 Industrija tapeta 3 poduzeća.
 Industrija štapova i kišobrana 1 poduzeće.

Godišnji izvještaj općine Tel-Aviv. Kako se iz godišnjeg izvještaja općine Tel Aviv razabire, zaključena je financijska godina usprkos krize dobitkom. Američki za am upotrebljen je za izvedenje javnih radova. Ruthenbergova centrala pokazuje povoljan napredak. U god. 1923. sagrađeno je 477 kuća. U Council ponovno su izabrani Ahad Haam i Mr. Disengov.

Trgovački položaj u Haifi u decembru 1923. U decembru se položaj u glavnome popravio. Za blagdana bila je živahna maloprodaja. Cijene su ostale stalne izuzev gradjevni materijal, koji je popustio. Tako je železo palo od LE 13—13 i pol na LE 12—13 po toni, te gradjevno drvo od PT 415 na PT 398—400 po m. Cement je ostao nepromijenjen.

Uvoz iznašao je 5,011.850 kg. u vrijednosti od LE 145,67 kg., za 987.075 kg i LE 26.161 više, nego u prijašnjem mjesecu. Ukupni uvoz u god. 1923. iznašao je 58,468 tona u vrijednosti od LE 1,217,433 spram 66,383 tone u vrijednosti od LE 2,077.778 u godini 1922.

Izvoz iznašao je LE 150.555, od toga otpada LE 133.300 na zatni novac. Neto je izveženo 514.850 kg. u vrijednosti od LE 17.256, dake za 66,748 kg. i LE 20,349 manje spram prošlog mjeseca.

Ukupno je u god. 1923. izveženo 13,644 tona u vrijednosti od LE 530,243. U god. bilo je također 13,644 tona, no vrijednost im bijaše LE 593.468.

Kretanje cijena u Palestini u godini 1923. Prošle godine došlo je iz različitih razloga do sniženja cijena. U prvom redu ojačala je međusobna konkurencija, koje je cijene u Palestini učinila ovisnim o cijenama na svjetskom tržištu. Djelovali su još i razlozi lokalne naravi; osobito pomanjkanje gotovine i kredita. Pad cijene prouzročilo je nadalje sniženje prevoznih i brodskih tarifa. Ovi lokalni razlozi doveli su u nekim artiklima, primjerice u pamučnoj i vunenoj robi do sniženja cijena, kad su u svijetu cijene toj robi rasle.

U veletrgovini bile su cijene spram g. 1922. za 15.7 po sto niže, a spram 1922. poprečno za 33.6 po sto. Od početka godine padale su cijene do juna, ostale do jeseni čvrste, a onda malo porasle. Potankosti razabiru se iz slijedeće tabele.

Mjesec	Žito i mесо	Ostale divljeće namirnice	Oruđe i razoo	Ukupni indeks
Januar	88.1	87.9	73.9	82.7
Februar	87.2	84.8	78.8	83.5
Mart	87.2	84.7	81.5	84.4
April	89.5	83.6	82.1	85.0
Maj	86.1	84.5	80.7	83.8
Juni	83.2	84.3	80.3	82.6
Juli	86.2	87.7	83.7	85.8
August	86.9	84.1	83.6	84.9
Septembar	85.3	85.2	81.2	83.9
Oktobar	88.6	85.6	85.0	86.4
Novembar	83.0	85.3	86.6	84.9
Dezembar	82.2	83.2	84.8	83.4
Indeks 1923.	88.0	85.1	81.8	84.3
Umanjenje spram 1924	12.0	14.9	18.2	15.7

Bazom je uzet si'ečanij 1922. i stavljen jednako 100. Cijene živeža i goriva bile su najniže u Safedu i Nazaretu, a najviše u Bersebi i Jerihu, te Jerusolimu i Jafi. Domaći proizvodi najjeftiniji su u mjestima proizvodnje, gdje su najviše ngomilani, uvežena pako roba najjeftinija je u Jafi, Haifi i Jerusolimu, koji su trgovački centri zemlje.

Nalazi ulja u Palestini. U blizni Hebrona naišla je Standard Oil Co. kod pokusnih bušenja na ulje. Kako se javlja, morat će se daljnja istraživanja obustaviti dok ne dodje promulgacija Maining Ordinance (rudarska odredba).

Skrb za dojenčad u Palestini. Nathan Strauss opredijelio je Hadasi ovcu svotu, da osnuje zavode za skrb za dojenčad. U Jerusolimu otvorila je Hadasa već tri ovakove stanice. Dosad se tim radom bavilo »Udruženje jevrejskih žena«, koje će si zbog toga potražiti novo područje rada.

Prevare jednog arapskog deletata. Uz veliki interes započela je ovih dana rasprava o tužbi Vadi el Bustone, bivšeg člana arapske delegacije u Londonu, protiv redaktora arapskih novina »El Napira«, jer je ovaj objelodanio memorandum, što su ga beisanski šeici predali High Comissioneru. U memorandumu predbacivali su ovi šeici Vadi el Bustoni, da im je pod raznim izlikama i lažnim obavijestima izmamio oveće svote. Nakon odulje rasprave i preslušavanja mnogih svjedoka proglašen je redaktor »El Napira« ne-

dužnim jer navodi ceisanskih šeifa odgovaraju istini.

Tvornica sagova u Palestini. Nedavno osnovano je u Americi poduzeće, koje bi imalo unapredivati proizvodnju sagova u Palestini. Već otprije postajala je u Jerusolimu radionica sagova, imenom »Harvadija«, no nije uspjela. Odličan jedan trgovac, koji je posjedovao dio dionica »Harvadije«, pošao je u Palestinu, da na licu mjesta ispita razloge, radi kojih »Harvadija« nije uspjela. Tako je došao do spoznaje, da se poduzeće ove vrsti smije osnovati s glavnicom od najmanje 10.000 funti. Prema predležecim obavijestima uspjelo je, da se u Americi u tu svrhu sabere 50.000 dolara. Izaslanik subskribenata poći će doskora u Palestinu, da ondje započne radom. Nove radionice, za koje će se sagraditi posebna velika zgrada u centru Jerusolima, nosit će ime »Nova Harvadija«.

Iz Jugoslavije

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Pozivljemo ovime sve povjerenike, da bezodvlačno ispražnjuju u svojim mjestima škrabice Keren Kajemeta, u koliko to još nisu učinili, da bi za slučaj te u njima imade starih novčanica od 10 dinara, iste mogli pravodobno zamjeniti kod Narodne banke.

Iskoristite svagdje Purim-blagdan za priredbe u prilog Keren Kajemeta.

Za mjesec dana navršit će se prva četvrt sabirnog rada u ovoj godini, pa treba svako mjesto da do toga roka namakne odgovarajući dio svoga kontingenta.

Novac treba najkasnije priposlati do 1. aprila, da uzmognemo sve iznose uvrstiti u statistički pregled, koji će se objelodaniti u »Židovu« od 4. aprila o. g.

Uprava Keren Kajemet Lejlsrael za Jugoslaviju.

Akcija za jugoslavensku halučku farmu u Zagrebu. Objelodanjujemo ovime drugi iskaz darova za jugoslavensku halučku farmu iz Zagreba.

Sabirni arci: gdja. Barmaper-dra. Licht din. 30.800. Gdja. Romano—Kovač din. 15.000. Gdja. Schneller—Fuchs din. 7.600. Gdja. Herzer—g. Mevorah din. 12.000. Gdja. Silberstein—g. Lorber din. 3.200. Omladinska udruženja Judeja, B'not Cijon i Literarni sastanci din. 4.970. Ukupno Din. 73.570. Prije iskazano Din. 53.212.—Sveukupno Din. 126.782.—

U narednom broju donijeti ćemo nastavak.

Izaslanik naših halucim stigao u Zagreb. G. inž. Hugo Zaloscera stigao je u Zagreb iz Sargonije kraj Hedere, gdje je u zadnje vrijeme radio, kao izaslanik naših halucim u Palestini, da u Jugoslaviji provede akciju za našu halučku farmu. Uvjereni smo, da će ga Židovi svih gradova srdačno primiti i staviti mu na raspolaganje sredstva, koja su nužna, da se osnuje jugoslavenska halučka farma. Povodom dolaska g. Zaloscera održat će Radni Odbor izvanrednu sjednicu, dne 29. o. mj. u kojoj će s izaslanikom naših halucim dogovoriti daljnji rad.

Kongres »Saveza jevrejskih Visokoš kolaca kraljevine SHS.

U nedjelju 24. februara obdržao je S. J. V. svoj kongres u vijećnici žid. bogopjine. U zakazano vrijeme otvorio je predsjednik S. J. V. Josip Weszel, abs. inr. kongres, te pozdravlja rektora Zagreb. sveučilišta g. dra. Zimmermanna, g. namjesnika dra. Ernesta Čimicia, predstavnika Saveza Jevr. Veropćina i preds. Zagr. žid. općine g. dr. H. Kona, rabina prof. g. dra. G. Schwarza, predstavnika Saveza Cijonista Jugoslavije g. dr. A. Singera, predsjednika gradj. pripomoćnog odbora za žid. djačku menzu u Zagrebu g. Šandora A. pl. Aleksandera, predsjednika Ž. A. P. D.-a. (Zagreb) g. Otu Rechnitzera, delegate evr. akad. društava Jugoslavie i to za žid. akad. potp. društvo u Zagrebu gosp. Josipa Samlaića, za Potp. društvo Jevr. Akad. (Wien) g. Leona Singera, za Judeju (Zagreb), g. M. Schweigera, za Bar. Gion (Wien) g. Oskara Schwagera, za »Ivriju« (Brno) g. Karla Jellineka, za grupu žid. studenata iz Jugosl. (Berlin) g. Šaloma Freibergera i sve ostale goste. Zapriječeni su bili prisustvovati g. gradonačelnik Heinzli nadrabini Dr. Jakobij i Jevr. akad. društvo »Or« (Beograd), koje je telegrafski izjavilo, da pristaje na današnje zaključke. U svom sadržajnom pozdravnom govoru održao je predsjednik Weszel u prvom redu komemoraciju preminulom vrijednom i zaslužnom kolegi Mavri Grossingeru, pravniku i novinaru, koju je zbor stojeći saslušao. — Nakon toga izrazio je predsjednik u ime jevr. akad. društava Jugoslavije simpatiju kolegama, koji su proglašeni numeris-clausus-om, jer su Jevreji. Iza historijata S. J. V.-a ocrtao je program rada Saveza: Savez ima da stvara i izdržuje takve uredbe i pomoćna sredstva ekonomske i kulturne naravi, koja će moći poslužiti što lakšem i boljem razvitku jevrejskog studentstva, a tim imao bi da vrši i patriotsku zadaću odgojivši što bolje akad. građane državi te jevrejstvu na čast. Ovakav Savez ima da nadje jedinstvenu bazu za sabirne akcije za žid. studente, da tim prevenira ev. trzavicama između pojedinih sav. društava. Rad Saveza ima da se koncentriše oko podizanja doma za žid. studente, jer je mnogim jevr. studentima onemogućeno, da nastave studij radi pomanjkanja stana u djačkim domovima. Predsjednik izrazio je nadu, da će u toj stvari naći na razumijevanje akad. drž. i gradskih vlasti, žid. bogopćine u Zagrebu i požrtvovnog građanstva grada Zagreba kao i ovog širrom naše države. Razumljivo je, nastavio je preds. Weszel, da svaki pravni poredak, svako društvo i svaki Savez mora da počiva na etičnoj ideji, ako hoće da se održi na visini. Ta ideja, taj kamen-temljac ovog Saveza je: uzajamnost i kolegijalnost, žid. solidarnost između jevr. akademičara bez razlike naziranja, a najboljim je dokazom, da je ta ideja živa i da te riječi nijesu puka fraza je to, da su se danas sastala društva i u kojem gledaju različita naziranja. Tako bi dakle Savez imao da djeluje u svrhu jedinstvene organizacije Jevr. Visoškol. Jugosl. isključivši svako političko djelovanje, da

Cijoniste, vršite dužnost! Platite šekel!

očuva njihove interese, opće, akademske i žid. naravi, da očuva jevr. čast i dostojanstvo, da se stara o privrednim potrebama jevr. akad. svake vrsti, da unapredi fakultetski, opći i jevr. duševni rad, da održi kontakt između jevr. studenata i jevr. naročito srednjškolske omladine, da unapredi društvenost i kolegijalnost ne samo između jevr. akademičara nego i prema sve ono, što nas rastavlja, pojačajmo sve ostalim kolegama.« Riječima: »Odstranimo one veze, koje nas sastavljaju«, završio je predsj. Weszel svoj govor. Iza srdačnog pozdrava predsjednika Ž. A. P. D.-a g. Otu Rechnitzera, uzeo je riječ g. namjesnik dr. Čimić, te je razložio, da mu je kulturno-ekonomsko nastojanje akademičara na srcu, jer u tom vidi nastojanje, da se ide k sredjivanju prilika u našoj državi. Želi najbolji uspjeh, te je uvjeren, da ako današnji zaključci budu provedeni u život, da ćemo imati koristi i mi i država. (Odobravne).

Kongres zaključio je jednoglasno da odašalje telegrafski pozdrav Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru, što je i učinjeno. Nadalje zaključio je kongres, da se pozdravi g. ministra prosvjete Trifunovića, g. rektora Beogradskog univerziteta, Savez Jevr. Općina, Svjetski studenti Savez u Ženevi, Židovski Svjetski studentski Savez, te reprezentacije Jug. akademičara u Zagrebu i Beogradu. Iza pozdrava predsjednika grad. pripom. odbora za žid. djaku menzu g. Šandora A. pl. Alexandra prešlo se je na dnevni red; raspravljanje bilo je skroz stvarno i postignuta je jednoglasnost u svim načelnim pitanjima. Nakon izvještaja i predloga revizionalnog odbora Josefa Levija i Ad. Weissmanna, dobila je egzekutiva apsolutorij i zapisničku hvalu. Na predlog revizora Josefa Levija izabran je jednoglasno poradi svojih vanrednih zasluga za Savez, dosadašnji predsjednik Josip Weszel začasnim predsjednikom, te mu se imade predati umjetnički izradjena diploma o tom. Iza toga izabrana je nova egzekutiva: Predsjednik: Adolf Weissmann, abs. iur., potpredsjednici dr. Saša Frank i Salamon Ovadija, cand. ing., tajnici: Josip Samlaić, cand. ing. i Friedmann Mihael, cand. ing., blagajnik: Josip Levi, odbornici: dr. Oto Pollak, dr. Marcel Stockhammer, dr. Rikard Stern.

Apel za organizaciju židovskih žena u Jugoslaviji. Gospodja Ester Eugeniya Vig upravila je u broju 8. od 22. o. mj. u »Jüdisches Volksblatt« apel na sve židovske žene, da se organiziraju i priključe Svjetskom Savezu židovskih žena. Nakon što razlaže svrhu ovoga Saveza izrazuje uvjerenje, da će se i židovske žene Jugoslavije organizovati i priključiti ovome Savezu te tako učestvovati svojim radom u djelu izgradnje židovske Palestine.

Nije to, kao što smo već imali prije prilike da istaknemo, prvi put, što od »Pro-Palestinske« sekcije gospodja u Novome Sadu, a naročito od njezine vrlo agilne

predsjednice, potječe zov židovskim ženama u našem kraljevstvu, da učestvuju u židovskome radu i da i one doprinesu svoj obol obnovi narodne domaje u Erec Jisraelu. Na žalost njihov apel nije do sad našao vidna odziva i ako u mnogim mjestima židovske žene lijepo rade. Bila bi dužnost svih mjesnih organizacija da nastoje stvoriti u svojim mjestima ovakove »Pro-Palestina« sekcije, koje bi onda stvorile jednu organizaciju naših gospodja. Izrazujemo nadu, da će sve židovske žene uvažiti ovaj apel, te stvaranjem »Pro-Palestina« sekcije dokazati, da im je na srcu interes židovstva i njegove budućnosti.

Razjašnjenja i propagandni materijal može svatko dobiti od gdje. Emil Vig, Novi Sad, Jovana Subotića ulica 9 p. a. Schotten i drug.

Proslava 30-godišnjice »Benevolencije«. Sarajvsko društvo »Benevolencija« slavi ovoga proljeća tridesetgodišnji jubilej svoga opstanka. Ovom će prilikom sarajevsko i vaskoliko židovstvo Bosne i Hercegovine dati oduška svojoj ljubavi i odanosti »Benevolenciji«, a ujedno će ta svečana proslava imati velik značaj kulturne manifestacije svega židovstva ovih zemalja.

Odbor »Benevolencije« zaključio je, da se ta manifestacija ovjekovječi i budućim pokoljenjima ostavi u nasleđe takav amanet, koji će nositi na sebi permanentni karakter.

Zaključeno je publikovati prigodom te proslave

SPOMEN-KNJIGU

u formi almanaka, te da se zorno prikaže svijetu i jevrejskom i nejevrejskom šta znači »Benevolencija« za jevrejstvo i uopšte prosvjetni rad ovih zemalja.

Taj almanak obasizace 200—250 štampanih strana, a biće podijeljen u 3 dijela:

1. dio: posvećen »Benevolenciji« (istorijat, zaklade, ustanove, ličnosti itd.)

2. dio: O Jevrejima ovih zemalja uključivo i onih cijeloga Balkana i Orienta (Folklor i sve ono što je time u vezi jevrejska literatura, običaji, pjesme, priče itd. ovih zemalja).

3. dio: o opštim jevrejskim pitanjima, sa naročitim obzirom na prosvjetu.

Almanak će se štampati u luksuznim i jednostavnim primjercima. Luksuznom primjerku je cijena 250 dinara.

U svrhu da se taj almanak što ljepše opremi, osnovan je »Fond za almanak« za koji će se sabirati dobrovoljni prilozii.

Sama proslava obdržace se svečano tokom mjeseca maja, pa će tim povodom doći u Sarajevo i Jevrejsko Pevačko društvo iz Beograda.

Iz Omladinskoga Saveza. Upozoruju se udruženja, da se prema zaključku posljednjega Saveznog vijeća u Brodu imade uplatiti članarina za I. polugodište najkasnije do konca februara. Ona udruženja, koja do sada nijesu uplatila spomenutu

članarinu neka to učine čekovnom doznakom. Financijalni je referent direktnim dopisima opomenuo sva udruženja, koja saveznoj blagajni što duguju i pozvao ih, da pitanje tih dugova što prije urede. Protiv udruženja, koja u najkraćem vremenu ne će reagirati na ta upozorenja, postupat će se disciplinarno. Pored toga se udruženja upozoruju, da od čistog prihoda Purimskih priredaba moraju 10% doznačiti saveznoj blagajni. Kad koje udruženje pošalje novac, neka na čeku ili popratnim pismom naznači, u koju ga svrhu šalje.

Vodstvo Okruga Osječke Židovske Omladine držat će svoju konferenciju u Vinkovcima dne 9. III. U ovaj okrug spadaju: Osijek, Vinkovci, Brod, Požega, Subotica, Sombor, Vukovar. Sve informacije daje: Oto Löbl, Vinkovci, pilana »Slavonija« i Michael Engelmann, Osijek I. Gundulićeva 17.

Promocija. U petak, 29. o. mj. promovirao je član akad. društva »Judeja« g. Oskar Heim, na zagrebačkom sveučilištu na čast doktora cjelokupne medicine. Srdačno čestitamo!

Javna zahvala. Izrael. bog. općina u Zagrebu podijelila je u ovom semestru potpisanim društvu potporu od dinara 10.000. Na ovom plemenitom daru izrazujemo slavnj općini i ovim putem našu najtopliju hvalu.

Potpisno društvo jevr. akad. iz Jugoslavije u Beču.

NATJEČAJ.

»Pro-Palestina« sekcija gospodja u Novome Sadu raspisuje natječaj za temu:

Zadaće židovske žene u galutu i prema Erec Jisraelu.

Za najbolje radove ustanovljene su tri nagrade:

I. nagrada s 800 dinara.

II. nagrada s 500 dinara.

III. nagrada s 250 dinara.

Obradba teme smije najviše da obuhvati 6 pisanih kvart stranica. Radovi imade se pošalju najkasnije do 1. aprila o. g. na predsjednicu »Pro-Palestina« sekcije u Novome Sadu (gospodja Emil Vig, Jovana Subotića ul. br. 9, p. a. Schotten i drug).

Rad se može napisati u hrvatsko-srpskom, njemačkom ili mađarskom jeziku, ali valja priložiti njemački prijevod.

Književnost.

»Gideon«. Glasilo jevrejske omladine Jugoslavije. Izašao je 3.—4. broj sa vrlo zanimivim sadržajem. Na uvodnom mjestu je poziv omladini da izrekne svoju želju i sud o pravcu i sadržaju »Gideona«. Vrlo je informativan članak dra Horodeckog »Iz prošlosti židovske mistike« (s jevrejskog preveo More). Članak Jakova Maestra »Morenu« David Pardo iznaša nam jednu svjetlu ličnost iz sefardske prošlosti ovih krajeva. Beletristični dio donša vrlo lijepu priču Israel Waksera »Posljednja suza« (s jevrejskog preveo More), nadalje pjesmice S. Fruga i Huge Zuckermana (u prijevodu S. F.).

Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa

te vraća iste bez otkaza

6% MEDJUNARODNA BANKA D. D. 6%

ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

Michael Engelmann iznaša u formi pisma uliske sa S. V. u Brodu. K samom opširnom i iscrpivom izvještaju o zasiljedanju, te zaključcima S. V. u Brodu nalazi se i zanimivi uvodnik (Salom).

U člancima »K zemlji« (Jože W.) i »Jedan problem« (Drago Büchler) iznašaju isti svoje misli o predmetima iznesenim na S. V. u Brodu.

U rubrici Vijesti doneseni su kraći i duži izvještaji o radu i životu židovske omladine diljem kraljevine. Osim ove obilne rubrike nalaze se i važne obavijesti Radnog Odbora S. Z. O. U.

Preporuča se svakom omladincu i omladinki koji se još nije pretplatio na svoje glasilo, da to učini, a nadasve zanimivi i aktuelni sadržaj može zainteresovati i židovsko građanstvo, prijatelje omladine.

Pretplata iznosi 60 dinara godišnje, ostalo razmjerno. Pojedini broj 6 dinara. Adresa: »Gideon«, Zagreb, Ilica 31, III.

Haaviv—Proljeće. Broj 6. lista naše djece izašao je zanimljivim i biranim sadržajem: Poučan je članak Cvi-a »Hilel i Šamaj«, a vrlo su zgodne priče o Hilelu i Šamaju, što ih je priredio Cvi, da bude slika ovih naših velikana što potpunija. Osobito je dirljiva Berkovičeva priča iz savremenoga žid. života »Ujak u Americi«, koju je s jevrejskoga preveo Aher. Nježna i čuvstvena je Ašova sličica »Napušteni« u lijepom prijevodu N. Katalana. Ovaj broj ukrašuju uspjele slike kolonije Migdal, glasovitoga učenjaka A. Einsteina i makabejskih šekela. Zabavne igre i zagonetke upotpunjuju ovaj broj, čiji je sadržaj, kao i svih predašnjih — udešen prema zahtjevima pedagogije i židovstva.

Svi roditelji, svijesni Židovi, morali bi ovaj list pretplatiti za svoju djecu. Adresa uprave: M. Weiller, Zagreb, Bakačeva ul. 5. III. Godišnja pretplata Din. 50.—, pojedini broj Din. 6.—.

TJEDNI KALENDAR RADA.

Subota, 25. adara, 1. marta.

1/2 p. p. Sastanak s djecom u Menzi, Palmotićeveva 16.

Nedjelja, 26. adara, 2. marta.

8 1/2 Sabor Vođa zagrebačkoga okruga u prostorijama S. C. J., Ilica 31.

2 1/2 p. p. Sastanak Literarnih Sast. u Palmotićevoj 16.

3 p. p. Zajednički sastanak zagrebačke omladine k. g.

4 p. p. Čajanka Žid. nac. društva u restauraciji »Nove Pivane«.

Ponedjeljak, 27. adara, 2. marta

u 8 1/2 u v. Sastanak glazbene sekcije zagr. žid. oml. u Palmotićevoj 16. Obvezatno za sve članove, da isprobaju glazove.

Utorak, 28. adara, 4. marta

u 8 1/2 u v. Nevezani sastanak Literarnih sastanaka u Palmotićevoj 16.

U 8 1/2 u v. sjednica R. O. SŽOU u prostorijama S. C. J.

Srijeda, 29. adara, 5. marta

u 7 1/2 u v. Sjednica Vrhovnoga Vodstva u Palmotićevoj 16.

Sjednica R. O. S. C. J.

Četvrtak, 30. adara, 6. marta

u 8 1/2 u v. Zajedničko sjelo zagrebačke omladine u Palmotićevoj 16.

Petak 1. veadara, 7. marta

u 8 1/4 u v. Veče pjesama, u Palmotićevoj 16.

Subota, 2. veadara, 8. marta

u 2 1/2 p. p. Sastanak s djecom, u Palmotićevoj 16.

U 8 1/2 u v. Diskusiono veče Judeje. Referent Schweiger: Židovsko pitanje; u Palmotićevoj 16.

NAŠIM PRETPLATNICIMA!

Velik dio pretplatnika nije još podmiriio svoju pretplatu za godinu 1923., pa molimo sve, da to smjesta učine, jer list imade velikih materijalnih obveza, kojima mora da udovolji.

Podjedno molimo, da svaki sumišljenik obnovi pretplatu za ovu godinu, da ne nastane prekid u otpravku lista.

Uprava »ŽIDOVA«.

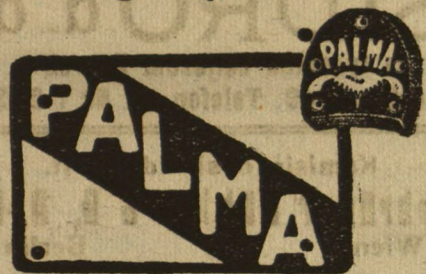
*Erna Schwitzer rođ. Schmalz
Vilim Schwitzer
vjenčani*

U mjesecu februaru 1924.

*BERTA LÖVY
JAKOV ALBAHARY
vjenčaju se u Koprivnici*

*3. adara 5684. 9. marta 1914.
Brzjavci: Albahary Koprivnica*

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

**J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEU FABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorb

Dragutin Ullmann, Zagreb
Ilica 36 Ilica 36

**„LYRA“ BLEISTIFTFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dion. društvo **„MERKUR“**
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

**Najviše uspjeha
u Vašem poduzeću možete postići ako oglašujete u našem listu!**

**Tko oglašuje --
taj napreduje!!**

H-oz decenije poznati i proučeni od katrana čisti materijal za pokrivanje krova

RUBEROID

izoliranje nepromotljivo, trajno, ličenje za održavanje nepotrebno.

Uzorke besplatno šalje:

Hrvatska

industrija katrana

dioničarsko društvo
u Zagrebu

Trenkova 18 - Telef. 3-54

Nudi vlastite proizvode: Krovna ljepljenu katranisanu, ploče za izoliranje proti vlazi, kameno-ugljeni katran, katranovo ulje, smolni cement, natrij, benzol dupl, raff. i sve ine katranove derivate, kolo-maz, mast za strojeve i gatne itd.

Domaćice
tražite kod Vašeg trgovca samo najbolje belgijsko

Plavilo

za rublje

Zaštitni znak sa znakom „Deva“

Glavno skladište za Jrgoslaviju:

„Patria“
zadruga za kemijske potrepštine, Zagreb,
Preradovičeva ul. 12
: Telefon broj 16-91 :

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugajl i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu — Zavod za posudjivanje nepremovnih ponjava

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.
Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

PAMUK A. ROMANO MOLINO

sve vrste i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeva ulica broj 15
Brzovjavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
engleski — talijanski

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

SA MŠTE 51 ZAGREB SAJMŠTE 51

TELEFON BROJ 22-72.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

Leipziger Stahlfederfabrik

HERM. MÜLLER A. G. LEIPZIG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dion. društvo „MERKUR“

vletrgovina i konfekcija papira

ZAGREB

Ilica 31 Telefon 17-95.

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30.

Komisijoo sk ldište tt.
Gebrüder Böhler & Co, A.-G.
Wien Berlin

Ocjel za alat i konstrukcije
St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustrie-
gesellschaft in Wien

Turplja Anker Fischer, Zica i užeta od Zica

Specijalna trgovina

D. M. C.

robe, vune i svile za jumpere
kao i razni drugi pamuci za ve-
zanje i pletenje.

F. Schwarz i drug

Ilica 45. ZAGREB, Telefon 2-56

Odio na malo. Odio na veliko.

Šećitni znak

Pročuvanci dobivaju sntan papast. - Čuvajte se bevriljedni potvra. rta

Prava

„ERENYI“-DIANA

francuska vinovica - najbolji kačul lijek
za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 6
srednje „ „ 16
„ „ „ 32

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju
JUGOPHARMACIJA D. D.
(Diana-odio)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od
kože! Najbolja zaštita protiv
vlage i zime!

Na veliko! Na veliko!

JUŽNO VOĆE

limuna, naranča, smokva, badema,
datulja, sultanina, malaga, itd.
uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

ELEVATOR

D. D. ZA KEMIJSKU INDUSTRIJU

Kukovićeva ulica 30 - ZAGREB - Telefon broj 27-95

Kozmetički odio „ESA“

EAU DE COLOGNE, EAU DE COLOGNE
RUSSE, BAY-RUM, EAU DE QUININE,
ODIX VODA, ODIK PASTA, ODIK PRA-
ŠAK ZA NJEGU USTA I ZUBI, „ESA“
OSVJEŽUJUĆA VODA IZA BRIJANJA,
„ESA“ CREAM (BEZMASNA), „ESA“
GOLDCREAM, PARFUMI NAJBOLJE VRSTI

Proizvadjaja jedinu najbolju te domaću

ELEVATOR RADIUM francusku rakiju (vinovicu)

Najveća tvornica pečatnog voska u svim kvalitetama

Metalokemika d. d.

za kemičke i rudarske proizvode

Zagreb

Strossmayerova ulica br. 6
Brzovjavi: Metalokemika

Beograd

Kralja Petra ulica br. 62
Telefon interurb 16-11

KOVINSKE i željezne polufabrikate
KOVINE i sve kovinske legure
KEMIKALIJE, osobito

modra galica